

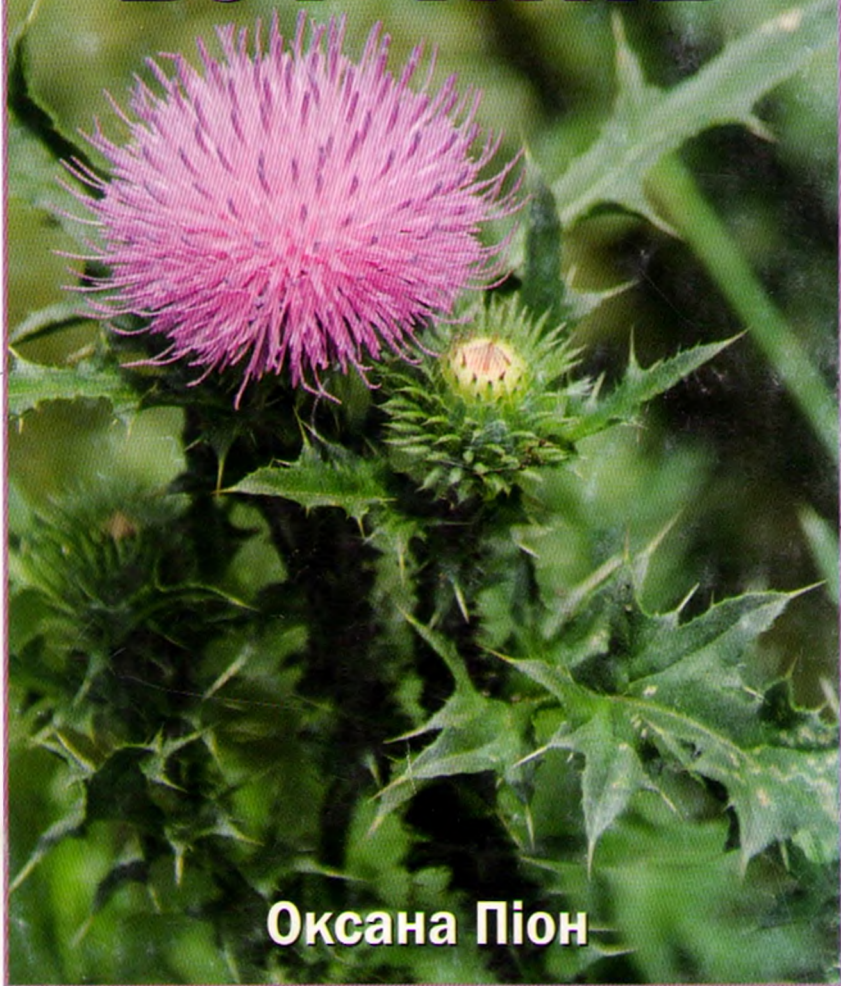
ВИДАВНИЦТВО ІВАНА ПРИСЯЖНЮКА

№ 1-2

Передплатний індекс 92177

Золота бібліотека здоров'я

АПТЕКА БУР'ЯНІВ

Оксана Піон

9 786177 228546

Зміст

Скарби під ногами	1
Слово Упорядника	4
ГЛАВА 1. Роль рослин у природі	5
ГЛАВА 2. Рослини і космічна енергія	49
ГЛАВА 3. Шукайте ліки під ногами	59
ГЛАВА 4. «Зелені нахаби»	118
ГЛАВА 5. Насіння і коріння бур'янів	139
ГЛАВА 6. Отруйні бур'яни	143
ГЛАВА 7. Бур'яни — будяки	161
ГЛАВА 8. Бур'яни — рятівники від радіації	194
Висновки	259
Додатки	260
Оксана Піон лікує бур'янами	260
«Ніщо так дешево не коштує і так ефективно не лікує, як трави	263
Антологія синантропних (бур'янових) рослин за їхньою лікувальною дією	265
Корткий словник медичних термінів	270

Золота бібліотека здоров'я № 1-2 (2021)

Видавець: ТОВ «Дитяча християнська література»

ФОП Присяжнюк І.І.

Передплатний індекс: **92177**

Віддруковано: згідно наданому оригінал-макету в друкарні «Фактор-Друк»,
Україна, 61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51.

Тел.: +38 057 717 53 55. Замовлення № 8507.

Відділ реалізації: +38 (050) 405 90 30, (098) 876 61 17

Народний цілитель Оксана Піон пропонує широко використовувати для лікування синантропні рослини — бур'яни, які мають вищу лікувальну ефективність, аніж декоративні культури, завдяки їхній високій біологічній активності й життєздатності у природі, а також можливості замінювати ними рідкісні й зникаючі рослини, що дасть змогу запобігти їхньому знищенню.

Бур'яни — це чудодійні рослини-лікарі, котрих ми бездумно викидаємо й навіть не замислюємося, яке зло приносимо собі.

Мало кому відомо, що бур'яни крокують світом услід за людиною. Чому так?

Про це ви дізнаєтеся з науково-популярних розповідей народного цілителя України і авторині цієї книжки, травниці Оксани Піон.

Цікаві розповіді у вигляді оповідань про кожен бур'янець принесуть вам не тільки насолоду, а й користь у практичному використанні рослин з так недобре названих нами — смітників.

Книга розрахована на широке коло читачів, у тому числі — для більшості селян та дачників, а також лікарів, які цікавляться або практикують народне лікування силами природи.

Оксана Піон

Аптека бур'янів

*«Ми провітримо Україну від Чорнобиля,
очистяться криниці й наші діти будуть
пити чисту, як сльоза, і смачну воду»*

/Оксана Піон/

Скарби під ногами

Лікарські рослини відомі людству з давніх-давен. Ще наші далекі предки використовували цілющу силу рослин у боротьбі з недугами людей і тварин. Настої, відвари, чаї та мазі тоді називали зіллям, а особливості їхнього приготування тримали в суворій таємниці, яку передавали з покоління в покоління, з вуст в уста.

Набагато пізніше лікарські рослини стали предметом ретельного вивчення, досвід лікування ними узагальнювали, з'явилися і спеціальні книги — лікарські порадики, травники, в яких автори намагалися систематизувати накопичений сторіччями досвід траволікування.

Із розвитком фітохімії почалося стрімке і більш глибоке вивчення лікарських рослин та

лікувальних форм на їхній основі. З рослин стали виділяти лікарські речовини в чистому вигляді, перетворюючи традиційні відвари, чаї та настої в таблетки, порошки та інші концентровані лікувальні засоби.

На сьогодні величезна кількість лікарських рослин широко застосовується в медичній і ветеринарній практиці, вони внесені до офіційного розділу лікарських засобів.

Зростання інтересу населення до здорового способу життя, органічного виробництва продуктів харчування та лікарських засобів на рослинній основі відкриває перспективи більш широкого використання багатства флори не лише для потреб гуманної медицини й ветеринарії, але й для покращання якості продуктів харчування, профі-

та для захисту культурних рослин від шкідників і хвороб.

Може так здатися, що вже усі таємниці лікарських рослин розкриті. Та якими б вагомими не були перемоги сучасної науки, якими б можливостями не володіли сучасні дослідники, проте секретів у рослин залишається ще дуже і дуже багато. А тому наука все частіше звертається до досвіду народної медицини для поповнення знань та розширення арсеналу ефективних засобів, призначених для лікування найрізноманітніших захворювань.

Практика доводить, що цілющі дари «зеленої аптеки» можуть стати в нагоді при лікуванні й профілактиці захворювань, які сучасна медицина вважає невиліковними. Величезна кількість доступних, ефективних і просто необхідних для людей ліків, у буквальному сенсі слова, оточують нас у повсякденному житті. Ми часто захоплюємося їхньою красою, часто-густо просто ходимо по них, звільняємо від їхньої присутності поля, садки і городи, збираємо з них букети і майже нічого не знаємо про можливості їхнього використання.

Про дикорослі лікарські рослини написано багато наукової, спеціальної, довідкової й ~~нажково-популярної літера-~~

тури, доступної для читача за змістом та ціною. Інформацією про їхнє використання рясніють сайти інтернету, та зазвичай оригінальних порад там надто мало.

Книга Оксани Піон, яку ви тримаєте у своїх руках, просто і доступно розкриває численні таємниці природних багатств України.

Автор — досвідчений лікар-фітотерапевт, травник, людина щира і обізнана в таємницях траволікування, яка щедро, крок за кроком, у дотепній і оригінальній формі доносить до читача свою любов до лікарських рослин, навчає способам лікування хвороб людини найбільш доступними в Україні рослинами — бур'янами.

У своїй книзі Оксана Піон об'єднала досвід використання рослин, які вона пестливо називає «мої бур'янці», у гуманній і народній медицині, віртуозно використовуючи термінологію сучасної медичної науки з уявленнями друдів і постулатами східної філософії. І як не дивно, їй це вдалося, а наскільки вдале таке об'єднання — судити читачеві.

На сторінках цієї книги всі зацікавлені познайомляться з питаннями біології й екологічними особливостями рослин-синантропів, отримають настанови їх

збору, сушіння і зберігання сировини та виготовлення ліків.

Наведеної інформації достатньо, щоб розпізнати необхідний для лікування вид рослин і відрізнити його від інших схожих видів. Охочі знайдуть детально описані особливості виготовлення лікувальних і профілактичних фітопрепаратів за класичними і авторськими рецептами.

Важливо те, що народний цілитель Оксана Піон пропонує широко використовувати для лікування саме бур'янові види рослин, які мають лікувальну дію, а також замінювати ними рідкісні й зникаючі види рослин флори України. Бур'яни мають аналогічну, а іноді й значно ефективнішу лікувальну дію, ніж рідкісні рослини, що дає змогу запобігти остаточному зникненню їхнього ареалу.

Ця книга увібрала в себе мудрість віків, перевірений роками досвід цілительки та її надзвичайну любов до природи рідного краю. Вона розрахована на широке коло читачів, не байдужих до цілющих рослинних скарбів природи.

Варто лише пам'ятати, що це джерело професійних знань і життєвого досвіду не може бути керівництвом для самолікування. Лікуватися слід за рекомендаціями і під пильним наглядом

досвідчених лікарів-фітотерапевтів.

Користуючись рекомендаціями книги, читачам усе ж бажано пам'ятати, що підібрати правильне дозування фітопрепаратів може лише досвідчений лікар, який враховує індивідуальність хворого та особливості перебігу захворювання. І якщо лікар уже надав рекомендації щодо лікування певними рослинами, то перед тим як провести збір і використати ліки з рослин, хворий повинен до дрібниць ознайомитися з правилами і настановами, викладеними у цій книзі.

Авторка упевнена, що книга буде цікавою і корисною багатьом лікарям-фітотерапевтам, а також збирачам лікарської рослинної сировини, вчителям і учням загальноосвітніх шкіл і просто любителям природи.

Розкриття таємниць природи, використання її шедрих дарів задля зміцнення здоров'я людей і покращення довкілля — захоплююча, цікава і корисна справа, в якій допоможе вам книга Оксани Піон.

*Людмила Анатоліївна
Глуценко —*

*к.б.н., заступник директора
з наукової роботи Дослідної станції
лікарських рослин інституту
агроекології і природокористування*

Слово Упорядника

З електронного повідомлення:

Шановний Олександрє Миколайовичу, звертаюся до Вас із величезним проханням і надією на Вашу допомогу, бо мені більше вже ні до кого достукатися не вийде... Справа в тому, що я вже дуже хвора і почую себе погано. Скільки мені залишається, не знаю, але ж маю справу незакінчену, і Вам, як нікому іншому, про неї відомо: вже більше 20 років я не можу надрукувати мою «Аптеку бур'янів». Раніше не було можливостей у видавців, а нині, на жаль, немає сил вже у мене. Тож я Вам заповідаю цей матеріал, бо упевнена в його корисності для людей, інакше б до Вас не зверталася. На Вас тільки й маю єдину надію, як на старого доброго друга...

*З великою пошаною до Вас,
Оксана Піон,
30 січня 2017 року, м. Вишневе
Київської обл.*

Я дійсно знав про ці наміри Оксани Миколаївни, але все мав надію на те, що хтось із видавців та відгукнеться на її заклик... Усі ми, її соратники і однодумці, мали таку надію. Але ж не збулося, як хотілося. Тож останні 2 роки в мене пішли на підготовку матеріалу «Аптеки» до друку і на пошук людини, котра б зрозуміла і правильно оцінила копітку роботу цілительки.

А починала цю роботу Людмила Степаненко ще в далекі радянські часи як біохімік. Ба-

гато років вона вивчала синантропні рослини, з'ясовувала і впорядковувала характеристики кожного з сотень відомих і невідомих нам бур'янів. Багато їздила країною, вивчала віковий народний досвід, щоб потім звести в одне ціле і той дорогоцінний досвід, і наукові знахідки в царині синантропів у області ботаніки, біохімії, фармакології, медицини.

Як це їй вдалося, ми дізнаємося вже зараз, коли вивчатимемо старанно вивірену інформацію, подекуди неймовірну, про характери і властивості дикоростучих рослин, котрих скільки не топчи, а вони уперто ходять за нами слідом, немов добиваються аудієнції. І все це заради нашого здоров'я і щасливого життя у злагоді з Природою...

Ця робота таки побачить світ! А світ побачить її й обов'язково оцінить знання і досвід натхненної Авторки. Це стало можливим завдяки шановному видавцю, Івану Іллічу Присяжнюку, уміню дизайн-верстальниці Олександри Сергіївни Марченко, координатору проекту Олександрю Олексійовичу Тухаринову і трохи мені як упоряднику книги. Чим я дуже пишаюся, дякуючи долі за можливість працювати зі спадком Оксани Піон; цінність котрого соціум ще зрозуміє... Усе попереду!

*«Рослини невичерпні!
Їхній потенціал буде розкриватись
людством ще мільярди років»*

/Ю.В. Ліннік/

ГЛАВА 1. Роль рослин у природі

Життя на землі може існувати за однієї умови: якщо переважна частина земної поверхні постійно буде вкрита зеленою рослинністю.

Повсюди на земній кулі ми стикаємося з представниками рослинного світу. Навіть пустелі, котрі займають третину земної суші, густо вкриті водоростями та лишайниками. Величезна кількість зеленої маси знаходиться і на дні морів та океанів. У мерзлотах Арктики і Антарктиди та у снігових верхів'ях гір теж існують рослини.

Планету Земля заселяє біологічне життя Флори і Фауни. Флора — рослинний світ, Фауна — тваринний. Проте, Фло-

ра — це єдина група, яка продукує органічну масу для Фауни. Фауна ж належить лише до групи споживачів.

Перш за все, рослини продукують кисень, необхідний для дихання. Вуглець, який виділяється у процесі дихання, а також трудової діяльності людей, поглинається рослинами. Завдяки фотосинтезу рослин, що відбувається під дією променів сонця, рослини переробляють неорганічні речовини на органічні. І саме це відрізняє тваринний світ від рослинного. Тільки рослини перетворюють неорганічну природу в органічну, яка є поживною основою для тварин і людини.

Співвідношення рослинної маси і тваринної складає, за підрахунком статистів, 2200:1. Всі наземні й водні рослини земної кулі продукують біля 450 мільярдів тонн органічної маси. Та якби лише самі зелені продукти діяли у природі, то на Землі б у короткий час накопичилася така кількість органічної матерії, що життя б стало неможливим. Бо спожити таку кількість органічних речовин тваринний світ неспроможний. Тому поряд із синтезом відбувається одночасно і розпад синтезованих органічних сполук до неорганічних. Відбувається це також за допомогою живих істот — бактерій та грибів. Так відбувається колообіг речовин у природі.

З цього витікає, що рослинний світ не просто існує, і не тільки постачає нам їжу, кисень та енергією — рослинний світ діє, працює, і ця його діяльність триває самостійно, без нашого втручання й незалежно від нас. Енергетичний ресурс усієї земної кулі — кам'яне вугілля, торф, сапропелі й навіть нафта є продуктами рослинного походження і діяльності живих істот. Ми ж є лише споживачами.

Перевага за масою рослин над тваринами більш ніж у 2 тисячі разів дає нам можливість невичерпного споживання. Рослини невичерпні не лише своєю біологічною масою, вони невичерпні своїм внутрішнім потенціалом — тим, у якій нагоді він може стати для людства: їжею, ліками, джерелом сировини для отримання з них різних матеріалів — тканин, фарб, будматеріалів, а також палива. Рослини також можуть передавати людству енергію Сонця, інших планет, інформацію про закони Всесвіту. Резерви, що криються в рослинах, «будуть розкриватись людством ще мільярди років», — так вважав учений Лінник.

Отже, мудра Природа дала людству невичерпний запас споживчої матерії для життя. На жаль, людство сьогодні на землі в більшості лише руйнує і вбиває рослинність та саме себе. Відомо, що атомна зброя або ядерна чи хімічна катастрофа можуть знищити біологічне життя. Через деякий час ті ж рослини спроможуться відновити в першу чергу своє життя на планеті. Тому пам'ятаймо: *рослини без нас обійдуться, ми ж без них — ніяк.*

Ось тут, до речі, заклик українського ботаніка Бориса Завєрухи можна вважати дуже актуальним і своєчасним: *«Будьмо ж розумними господарями на землі; пам'ятаймо, що наш порятунок — у ній. Ані нафтові, ані атомні джерела енергії не забезпечать нам надійного майбуття. І лише земля, котра щороку народжує під променями сонця новий урожай, є тим вічним і незрадливим резервом людства, на який людині завжди можна розраховувати...»*.

Що таке бур'яни?

Традиційний погляд: бур'яни — це небажана для людини рослинність в угіддях, посівах та насадженнях культурних рослин.

Бур'яни — хто їх не знає? Скільки болю в попереку має перетерпіти кожна господарка, поки вилучить ті бур'яни з городу! Тому бур'яни — слово лайливе. Ми виринаємо його із землі у своїх городах і садках, мовчки посилаючи «під три чорти...». Ми ще не закінчили до кінця полоти ділянку, як на її початку бур'яни знову вилазять на поверхню. Тож чи варто нагадувати, що масове поширення бур'янових на об-

роблювальних землях завдає великої шкоди, призводить до втрат врожаю, що можна порівняти з наслідками пожежі. Через те бур'яни образно називають «зелений вогонь полів». Тому бур'яни — це небажана рослинність в угіддях, посівах та насадженнях культурних рослин. Та мало хто знає, скільки користі можна отримати від бур'янів. Та ще менше людство здогадується, що саме людина сприяє їхньому інтенсивному розповсюдженню.

Уперше бур'яни з'явилися, коли люди почали звільняти землю від суцільної трави і зорали її для вирощування поживних культур. З цього часу скрізь, де селиться людина, де вона будує дороги, міста, там селяться і бур'яни. Чому? Тому, що своїм поселенням люди звільняють ґрунт від трави. Тож на ньому легко посіяється насінню і прорости. Не легко прижитися насінню там, де лежить степ чи луг, де земля щільно вкрита травами, лісом, де немає й сантиметра для чужинців.

Не можна вважати, що бур'яни з'явились одразу як окремий вид рослинності. Існують вони з часів заселення земної кулі рослинами. Коли ж лю-

дина вперше оголила ґрунт для своїх землеробських потреб, на ньому одразу почали поселятися саме ті рослини, яким природа надала широкого розповсюдження, а саме: продукування великої кількості насіння, яке за своєю формою і будовою, або в інший спосіб, може переноситись на далекі відстані. Відомо, що насіння багатьох рослин не перетравлюється у шлунку птахів і розноситься з їхнім послідом. Як, наприклад, ягоди бузини, омели.

Бур'яни утворюють величезну кількість життєздатного насіння. Всім відомі грицики звичайні. На одній рослині утворюється до 60 тисяч насіння, та окрім того, цей бур'янець за літо дає чотири покоління!

Злинка канадська — всім відома на городі, бо від неї спасу немає, — на одній рослині родить до 100 тисяч насінин. Та всіх перемогла щириця (в культурі — амарант), на одній рослині якої родить до півмільйона насінин!

Насіння бур'янів може зберігатися у ґрунті від 5 до 30, а то й до ста років (щириця) у стані анабіозу (спокою). Завдяки такій потенційній активності, на-

сіння бур'яну і через 100 років проросте там, де, здавалося б, ми його знищили назавжди. Можна припустити, що саме бур'яни відродять рослинність на Землі, якщо, не дай бог, — колись людство оголить землю вщерть. Десь та виживе насіння щириць, злинок, грициків, вони проростуть і через 100 літ.

Насіння бур'янів пристосоване до переносу вітром. Завдяки своїй леткості, воно швидко розповсюджується (парасольки кульбаби, насіння злинки, іванчаю, осоту городнього, будяків), а також чіпляються за одяг людей чи за хутро тварин (реп'яхи, нетреба), переносяться колесами автівок та з підшовами взуття людей (подорожник).

Отож, бур'яни мандрують світом за людиною і ростуть біля людини.

Та найголовніше в них те, що бур'яни є найживучішими рослинами у природі, й такі сили виживання надано їм природою, щоб нічим не знищилась флора нашої планети. Отже, можна з упевненістю сказати, що саме завдяки цим рослинам — бур'янам, наша земля залишиться зеленою. Тому наша думка про те, що бур'яни — тільки небажані рос-

лини, не має ніякого сенсу. І вже надходить той час, коли все стається навпаки, і бур'яни перетворюються на найбажаніші рослини, які можна в невичерпній масі використовувати для вдоволення необмежених людських потреб, у тому числі й енергетичних, про що ми дізнаємося далі з розділу «Бур'яни, як енергоресурс». А на докази того, що бур'яни — найживучіші рослини у природі, також дізнаємося з подальшого читання.

Синантропи

Наукова назва бур'янів — синантропні рослини, що грецькою мовою (синантропос) означає:— «разом з людиною». Друга наукова назва: антропофільні рослини, що з грецьких слів: «антропос» — людина; «філео» — люблю.

Упершому випадку — «разом з людиною» — мається на увазі, що людина сприяє інтенсивному розповсюдженню цих рослин, а в другому — «людину люблю», що ці рослини люблять жити біля людини, в місцях її діяльності. Тобто, бур'яни зростають тільки там, де є вплив людей на землю, от і селяться вони на об-

роблених полях, городах, у полязахисних лісосмугах, займають кожен вільний клаптик уздовж автотрас, залізниць, огорож, по під стінами будівель, зростають на канавах, насипах, подвір'ях, смітниках, звалищах, навіть на балконі чи на даху.

Виходячи з умов поширення цих рослин, створених людиною, ботанікам довелося поділити бур'яни за походженням на два класи. Одні бур'яни — аборигени, тобто ті, що прийшли на поля, городи, до людських помешкань з місцевої природної флори. Їм надали назву — **апофіти**. Другі занесені на наші землі з інших країн і навіть континентів. Їх називають **адвентивними**.

Різними шляхами в різні часи вони були занесені до нас із Середземномор'я, різних районів Азії, Північної й Південної Америки, Австралії, Африки. Отож тепер у складі нашої флори є рослини майже з усіх континентів планети.

Ботаніки нараховують понад одну тисячу різновидів бур'янових, із них 600 видів — адвентивних.

Природно, в іноземних країнах, особливо тропічних, є свої аборигени і свої абориген-

ні бур'яни, які не стали для нас адвентивними тільки в силу дуже різних кліматичних умов. Адвентивними для іноземних земель є і наші бур'яни, наприклад, подорожник, насіння якого за допомогою людей пододало Атлантику і розселилось в Америці та Індії.

Загалом, у зв'язку з розвитком транспорту, міграцією і переселенням людства усією планетою, бур'яни розмножилися по всій земній суші й загрожують не тільки вирощуванню культурних рослин, а і природній флорі.

Учені вважають, що на нашій планеті йде процес синантропізації земної кулі. Такі бур'яни, як кропива і кульбаба, вже займають половину суходолу землі.

Саме такі бур'яни, розповсюджені по всіх континентах земної кулі, називають космополітами. Кропива і кульбаба — космополіти, а ще — грицики звичайні, гірчак звичайний, подорожник великий, полини і полин звичайний (чорнобиль), лобода розлога та багато інших також стають космополітами.

Кожна п'ята вища рослина нашої флори належить до

групи бур'янів. Збирання й використання у різних потребах бур'янових рослин може бути необмеженим, це не завдасть шкоди й не порушить екологічної гармонії у природі, тому що сама людина незалежно від її волі та бажання сприяє розповсюдженню бур'янів по землі.

Бур'яни — це ліки!

Уперше з бур'яновими я познайомилась у 90-му році. Займалася збором лікарських трав, цікавилась їхніми властивостями, і саме тоді наштовхнулась на твори відомого українського ботаніка, доктора біологічних наук Заверухи Бориса Володимировича.

Коли читала його роботи, просто прикипіла до цікавих розповідей про степові дикорослі рослини та «вінок бур'янів». Побачила, що саме ці трави збираю влітку на пустирях, біля забутих будівель, в себе на городі, й не знаю, що це вони є тими нахабними бур'янами, котрі мешкають тільки біля людей та розповсюджуються слідом за людиною.

Саме тому вони такі доступні, саме тому — куди не повер-

нись — вони є. Зі здивуванням дізналася про їхню могутню плодючість і силу виживання. Тому їх так багато навкруги, тому вони пробивають асфальт, селяться на балконі, серед каміння, під тинами, навіть на дахах будівель, — скрізь, де тільки з'явиться дешиця земельного ґрунту чи пилу.

Не маючи змоги самій ходити далеко по траві, я збирала їх у своєму селі, де мала невеличкий будиночок із садибою. Якось до нас привезли техніку і розчистили велику площу для забудови, як казали, пожежної станції. Будівля чомусь не відбулася й навесні на тому місці забуяв цілий сад лікарських рослин. На одній, невеликій площі, можна було вдосталь набрати усього, чого ви потребували. А там чого тільки не було!

Навесні — полини й чистотіл, усі різновиди кропиви — соба́ча, глу́ха, жа́лка, бі́ла; грицики, подорожники й чистець, розхідник; знайшла я там і талабан та грижник. Пізніше забуяли жовтушники, буркуни, ромашка, звіробій, ріп'яшок (парило), дрік, лопухи, будяк-чортополох. У кінці літа я вдосталь набрала деревію і хмелю. Више

мого росту колихалися чорнобильник та болиголов; потім достигла бузина трав'яниста, а на другий рік зросла бузина кушова з важкими гронами ягід. Не можна все перерахувати — там я знаходила все, що хотіла: еспарцет, віку, коров'як, чебреці, вероніку, хвощі, молочай, нетребу і навіть розторопшу (будяк!). Усе це розплодилося всього за два роки після спустошення землі.

Користуючись цими травами особисто та реалізуючи їх на ринку (тоді саме настали часи безробіття), я здивовано відкривала очі на людей, які повертались до мене з подякою за могутню травичку, що допомогла їм вилікуватися. Тоді я й сама ще не знала, що користуюся тільки бур'яновими лікарськими рослинами.

Читач, можливо, теж здивується, побачивши знайомих у лікуванні рослин і скаже: ми теж ними користуємось, усі вони є в нас на ринку, і в аптеках.

Так, є! Інакше й не може бути, тому що люди з давніх давен почали вживати для лікування ті рослини, котрі бачили біля себе, не знаючи, що вони самі їх до себе привабили. Тому в біль-

шості люди користуються саме бур'яновими.

Та існує інший бік ставлення людей до цих рослин. Кропив і злинок так багато біля нас і вони є на кожному кроці. Тож в людей зародилася певна зневага і зневіра до їхньої лікувальної могутності. Люди чомусь шукають маловідому травичку, «заморське зілля», австралійського чи китайського коготя, в надії на його чудодійність.

Але ж зважте: про чистотіл, кропиву, полини, лопухи та інше автори-травники написали гори книжок про кожную — стільки в цих рослинах чудодійного!

Коли мені доводиться розповідати про бур'яни, люди, почувши знайомі назви рослин, теж вигукують: «а ми вважали, що це якісь незвичайні рослини!»

Є серед них і незвичайні. Ми ще запропонуємо достатній перелік бур'янових, де ви побачите, що велика кількість з них вам не знайома, хоча, можливо, ви й бачили їх у себе в садку чи вгороді, та не знаєте їхньої назви і того, що ними можна лікуватися. Ви також дізнаєтесь про перевагу бур'янових трав над «заморськими», як користуватися

ними і як спілкуватися з ними, щоб вони лікували саме ваші хвороби чи, може, навіть вашу життєву долю.

Заклик ботаніка Заверухи Бориса Володимировича наголошував: «... слід звернути більше уваги на можливість практичного використання бур'янів, ... варто відмовитись від використання традиційних дикорослих рослин, яких дедалі меншає у природі. Замість них варто вживати представників синантропної флори, які мають теж певні цілющі властивості... Шкода тільки, що ботаніки і фітотерапевти мало уваги приділяють вивченню лікарських властивостей бур'янів, та й про практичне використання відомо дуже мало. Між тим поле діяльності тут дуже широке».

З того часу я вже понад 20 років вивчаю лікарські та інші властивості бур'янових. За цей час все більше і більше стверджувалась надзвичайна цінність їх в лікуванні. Астрологічні знання підтвердили їхню могутність, а людське спілкування з бур'яновими — їхню лікувальну цілеспрямованість.

І тепер ніякі інші ліки я не запропоную ані собі, ані іншим людям, хоча б яку надзвичайну

іншу рослину рекомендували західні благодійники, бо вже не відступлюся від свого шляху, який вважаю найвірнішим.

У 1996 році я мала можливість повідомити людей про цілющі властивості бур'янових через газету «Фазенда». Можливо, дачники скористалися порадами, а можливо, хтось і досі пам'ятає і продовжує цінувати бур'яни як ліки.

Та кілька статей швидко промайнули, хоча й друкувались протягом року і не змогли дійти до кожного. На видання книжки в достатній кількості я не мала коштів. Невідомо, чи й тепер здійсниться надія довести людям важливість цих знань. Хіба що це вдасться моїм добрим друзям і колегам по «цеху».

А люди продовжують шукати далекосхідні ліки, натомість вони продовжують зі зневагою ставитися до найціннішого, що знаходиться поруч з ними. Тож я маю гостре бажання і потребу все це виправити...

Серйозно зайнявшись фітолікуванням, отримавши знання від медичного інституту УАНМ (Асоціації народної медицини), у 1998 році я виступила з доповіддю «Аптека бур'янів» на III-й

міжнародній конференції з народної та нетрадиційної медицини. Там же були виставлені експонати лікарських бур'янів під гаслом: «Аптека бур'янів».

Раптом до мене підійшов чоловік і промовив: «Що ви написали?! Бур'яни не можуть бути ліками! Це сміття, його потрібно викидати і спалювати!» В мові його відчувалися гнів і обурення.

Гадаю, що той чоловік не був учасником конференції й не слухав моєї доповіді. Та він відобразив думку багатьох людей, тому що й досі люди ставляться до бур'янів саме так — як до непотрібного сміття.

Бур'яни — це кардинальні ліки!

Кардинальні, тобто фундаментальні. Розглянемо, які властивості притаманні бур'янам, як кардинальним рослинам, з астрологічної точки зору.

Як уже зазначалося, в астрології енергія Всесвіту поділена на три рівні: фізичний, астральний, ментальний. Якщо кардинальний рівень визначений у статусі фундаментальних основ і сил енергії, то це буде фізична енергія, або фізичне тіло. Тому кардинальні рослини в першу чергу діють на наше фізичне тіло, що нам і потрібно, тому що

всі ми бажаємо підправити своє фізичне здоров'я.

Кардинальні рослини найсильніші і найстійкіші, тому справляють загальнозміцнюючу дію на організм людини. Ось як у народі кажуть про дуб: «Якщо хочете прогнати всі хвороби одним махом, то скористайтесь листям дуба, сила і бадьорість прийдуть до вас».

У давнину хворих загортали у простирадло, змочене у відварі дубового листа, такий спосіб враз проганяв хворобу.

Чи не забули люди, що немовлят, особливо хлопчиків, потрібно від народження купати в дубовій купелі — відварі листя чи кори. Така купель для хлопчиків з перших днів життя буде допомагати їм рости сильними і здоровими. Пам'ятаю, коли народився мій молодший брат, його купали в дерев'яному дубовому коритці, заливали перевареною водою, від чого по хаті розходилась п'янка духмяність. Чекали охолодження води до необхідної температури і купали немовля. Коритце з дуба давало напар дубової деревини. Тепер таких коритець не виготовляють, а шкода!

Кардинальним рослинам притаманна потужна витрива-

лість, тому вони спроможні продовжувати термін життя людей, а також лікувати найважчі, спадкові та онкологічні захворювання.

Про одну з визначних кардинальних рослин існує легенда. Якось князь під час полювання заблукав у лісі. Блукаючи, набрів на лісову хатину, в якій зустрів трьох похилих сторічних старців: діда, батька і сина. Здивувавшись їхньому віку, він допитувався, як їм вдалося дожити до таких літ. На що старці відповіли, — «ми все життя вживали в їжу ягоди бузини чорної».

Така дія бузини не втрачена і тепер, втрачено пам'ять про неї. Хоча в Німеччині про це не забули і вживають сік бузини, як напій довгожителів.

Нам відомі властивості бузини лікувати онкологічні захворювання, особливо рак крові.

Кардинальним рослинам, як фундаментальним, притаманні постійність і консерватизм. Тому ними добре лікувати всі хронічні захворювання. Хронічні хвороби накопичуються в людей похилого віку, лікування бур'яновими видами для них дуже доцільно. Відомо, що кожна кардинальна рослина підхо-

дить для лікування хронічних захворювань. Так, кропиву дводомну рекомендовано при застарілому кашлі або хронічних захворюваннях шкіри, при екземі та псоріазі.

Завдяки консерватизму, кардинальні рослини є хорошими консервантами харчових продуктів. Хрін, перстачі, гравілати й навіть кропива — чудові консерванти.

Мало не кожна з кардинальних рослин блищить славою всезілювальної. Справді, ми це знаємо про кропиву, полин, омелу, бузину, інші. Звіробій в народі вважається ліками від 99 хвороб. Народний лікар М. Носаль пропонував звіробій класти у трав'яні збори як борошно для замісу хліба, вважав, що звіробій необхідно вживати при будь-яких захворюваннях.

Згідно з уявленнями китайських та тибетських лікарів, корінь солодки (лакриці) за своїми лікарськими властивостями потужніший за женьшень!

Назви рослин теж говорять про свої сильні властивості: дев'ятисил (оман високий) — «дев'ять сил»; перстач — «могутник». Чорнобильник (полин звичайний) вважають скарбом

здоров'я, 90 % усіх хвороб земної кулі спроможна лікувати сосна, ялина.

Найбільше джерело вітамінів зосереджено в кардинальних рослинах. Вероніку називають «скарб-травою», молоде весняне листя кропиви — осередок усіх вітамінів. Скажімо, молода зелень кропиви, кульбаби, підбілу, сниті, — найбагатші за складом усіх необхідних організму вітамінів. Тому й рекомендовано повсюдно навесні вживати молоді зелень дикоростучих кушів, дерев, трав.

Зазначимо важливість збирання кардинальних рослин саме в молодому віці, тобто на початку зростання. Завдяки постійності й консерватизму, ці рослини в більшій мірі накопичують у собі поживні речовини, які потім дуже економно ними споживаються. Якщо це багаторічна рослина, то з кожним роком в ній накопичується все більше енергії, яка буде зосереджена в корінні, стеблах, старому листі. Якщо ця енергія стоїть без руху, то з часом у цих органах починається бродіння, гниття. Цим пояснюється збирання листків полину гіркого у травні для внутрішнього вживання. На

аптечних упаковках полину існує завжди назва: «трава полину гіркого, травневого».

Збирати молоді рослини, або їхні органи рекомендовано для будь-яких рослин. Старі рослини накопичують у собі продукти метаболізму (обміну речовин), як і люди мають видільні органи, в яких збираються токсичні речовини. В основному вони знаходяться в огрубілих стеблах та у старому корінні. Авторка ніколи не рекомендувала подрібнювати рослину для вживання разом зі стеблом. Грубі стебла рослин завжди викидають, або не збирають взагалі.

В усіх книжках-травниках коріння рослин рекомендовано збирати навесні й восени. З точки зору обмінних енергій, їх краще збирати навесні, як для неплодового коріння.

В який час і як збирати бур'янові, ми розповімо детальніше в розділі «Збір і заготівля бур'янових».

Насамкінець, коли знати, що бур'яни відносяться до кардинальних рослин і є носіями їхніх властивостей, ми можемо зробити певні висновки:

1. Бур'яни фундаментально лікують фізичне тіло.

2. Бур'яни лікують хронічні, важкі та онкологічні захворювання.

3. Бур'яни мають всезцілювальні властивості.

4. Бур'яни — джерело вітамінів.

5. Бур'яни — найкращі консерванти.

Бур'яни — кардинальні рослини

З наукової астрології дізнаємось, що саме бур'яни відносяться до фундаменту рослинного світу. Астрологія — наука, що вивчає різні енергетичні сили природи, у тому числі й рослинні. Енергія Всесвіту астрологами поділена на три рівні. Один з них, найперший — фундамент миру — кардинальний, до якого відносять основу миру, початок початку, все те, що було, є і буде незмінним. В астрології до кардинальних, або фундаментальних відносять рослини, які з найдревніших часів збереглися в незмінному стані протягом мільйонів років. Це всі нижчі рослини (найпростіші, водорості, гриби, лишайники, слизовики, бактерії), та вічнозелені вищі. До кардинальних

відносяться також ті рослини, які продовжують своє існування в найнесприятливіших умовах, і не піддаються знищенню.

Вони стійкі до витоптування — скільки б трактори своїми траками не калічили подорожник та полин, вони все одно випрямляються; вони не примхливі; стійкі до холоду і посухи, не потребують догляду, а навпаки, виживають, яких би шкод не завдало їм людство, навіть отруйною водою, ґрунтом і повітрям!

Скільки б садоводи не викорчувували бур'яни зі своїх городів, вони чомусь не вимирають. Скільки ми не рвемо кульбабу, незабудки, або підбіл, вони не зникають. Кущик мальви без догляду заросте травною й загине, а подорожник, тонконіг, спориш чи вівсяницю ніяким бульдозером не вдалося знищити.

Після негативного втручання людей — радіація, отрута, хімія, загазованість, а також під дією несприятливих природних явищ — холоду, спеки, урагану, смерчів, злив — кардинальні рослини виживають.

Тому фундаментом флори астрологія вважає всі дикі дерева, кущі й трави, які ростуть і розмножуються незалежно від

людини, не потребують догляду і абсолютно невибагливі.

Це і є бур'яни. Тому бур'яни — ще і кардинальні рослини, або основа, фундамент рослинного світу. І власне завдяки цим рослинам наша планета залишається зеленою.

Перелік бур'янових

Перелічити всі різновиди бур'янів, а також описати їх в одній книжці неможливо, для цього знадобилася б не одна книжка і не одна тисяча сторінок. Ми надамо вибірковий перелік головним чином більш знайомих рослин, котрі зустрічаються на кожному подвір'ї чи в садку. А також тих, що вам не знайомі, але ви їх зустрічали на полі, на городі, чи на лісовій галявині, та не знали їхніх назв і яку користь вони можуть вам принести.

Часто знайома нам рослина читачем з подивом сприймається як бур'ян. Наприклад, квіти — нагідки, незабудки; овочі — пастернак, хрін, топінамбур (земляна груша), шавель; кущі — бузина, бузок, шипшина, калина та дерево — вишня.

Справа в тому, що свого часу чимало бур'янів стали родо-

632.899

начальниками цінних культурних рослин. Бур'янами колись були навіть жито і овес! Людина спочатку помітила їхні корисні властивості, а саме — невибагливість, здатність виживати у скрутних умовах, а тоді надала їм статусу хліба на своєму полі. Буває і так, що ботаніки привозять з інших країн небачену в нас цікаву рослину, починають її вирощувати, і через деякий час вона покидає терени ботанічного саду й уже безконтрольно розповсюджується не тільки по всій території місцевості, а й усюю країною чи й поза її межами. Так сталося з Енотерою, привезеною із Західної Європи, та з американською пахучою ромашкою.

З Північної Америки привезена і декоративна рослина Рудбекія, але тепер вона вже вислизнула за огорожі садів і парків та інтенсивно розмножується.

Усі ви її бачили: висока розгалужена рослина з яскраво жовтими квітами та пелюстками, схожими на соняшникові. Уся історія бур'янів свідчить про те, як безвинні рослини, потрапивши в нові умови, можуть перетворитися на небезпечних ворогів.

Чимало бур'янів одночасно існують і як бур'яни, і як цінні культурні рослини. Такими є Петрові батоги (цикорій), шавель кислий, лобода біла, топінамбур (земляна груша), петрушка дика, кріп запашний, лакриця, гірчиця; куші — калина, малина, шипшина, терен; дерева — вишня, черемха. Або соняшник, від котрого рясніють поля, — як маслична культура, хоча існує й соняшник смітниковий.

Про корінь солодки (лакрицю) колись здивовано заперечила мені навіть лікарка, не згодна з моїм твердженням того, що лакриця може бути бур'яном. Та я довела, що саме корінь солодки, який німці у Другу світову війну висаджували на землях Херсонщини, і досі люди вилучають зі своїх городів як бур'ян, котрий своїм повзучим корінням заважає ви-

рощувати такі просапні культури, як картопля, буряки, морква.

Або Оман (дев'ятисил)? Адже бур'ян! Але і щодо нього мені теж заперечують.

А ви посадить його в себе на городі, а тоді шороку повишморгуєте його повзучі корінці, то й дізнаєтеся, бур'ян це чи ні. Саме бур'янам притаманні пухове насіння та повзуче коріння (як у омани). Про це ж писав і академік В. Заверуха у своїх розповідях про бур'яни в книзі «Вінок бур'янів».

Все залежить від конкретних умов зростання та від ставлення до цих рослин. На полі рослина може бути бур'яном, при дорозі або в садку — окрасою, а на грядці аматора — овочем. Тож бажано шукати користь від цих рослин, аніж бездумно їх

знищувати. Наприклад, такий бур'янець, як Кукіль звичайний, котрий росте в посівах ярових і озимих культур, у зв'язку з поліпшенням очищення зерна від нього, зникає зовсім!

Але ж ця трава — дуже цінна лікарська рослина, придатна для лікування важких хвороб, таких як новоутворення, що в англійській чи німецькій медицині використовують на повну.

В інших випадках очищення зерна жита від дуже отруйних бур'янів, яким є, приміром, паразит «Ріжки», може бути виправданим. Але існує ще й потреба в Ріжках для медицини, тож їх почали розводити штучно і культивувати. Те ж саме можна впровадити і для Кукілю.

А от скільки ми ще привабимо бур'янів до культури, залежить від нас самих... Втім, пора

переходити до об'язного переліку корисних рослин.

1. Айстра степова (Іванок)
2. Амброзія полинолиста
3. Аморфа кушова
4. Берізка польова
5. Блекота чорна
6. Болиголов плямистий
7. Бузина чорна кушова та трав'яниста
8. Бузок звичайний
9. Буркун лікарський
10. Борщівник сибірський
11. Буквиця лікарська
12. Вероніка лікарська
13. Волошки сині
14. Вербена лікарська (суха нехворощ)
15. Верби кушові (всі види)
16. Вишня кушова, степова
17. Галінсога дрібноквіткова
18. Гикавка сива
19. Гірчак перцевий (водяний перець)
20. Гірчак шорсткий (геморойна трава)
21. Гірчак горобиний (спориш)
22. Гірчиця чорна
23. Герань червона
24. Герань Робертова
25. Горобейник лікарський
26. Глід кушовий (всі види)
27. Грабельки звичайні
28. Гравілат міський
29. Грицики звичайні
30. Гринделія розчепірена
31. Деревій звичайний
32. Дурман звичайний
33. Дивина скіпетровидна
34. Дрік красильний
35. Енотера дворічна
36. Еспарцет піщаний
37. Жабрій ладанний
38. Жовтозілля звичайне
39. Жовтець їдкий
40. Жовтушник сірий
41. Зірочник середній (мокриця)
42. Золотушник звичайний
43. Злінка канадська
44. Калачики непомітні
45. Карагана жовта
46. Калина
47. Квасениця звичайна
48. Коноплі дикі
49. Конюшина повзуча, польова, червона
50. Кропива глуха пурпурова
51. Кропива жалка і дводомна
52. Кропива собача (пустирник)
53. Кульбаба лікарська
54. «Кукіль звичайний»
55. Куколиця біла
56. Курячі очка польові
57. Кінський часник черешковий (часникова трава)
58. Кучерявець Софії
59. Королиця звичайна (ромашка)

60. Котяча м'ята справжня (котовник лимонний), замінник меліси
61. Ластовень гострий
62. Латук дикий
63. Лобода (всі види)
64. Лопух (всі види)
65. Лутига розлога
66. Льонок звичайний
67. Лаватера тюрінгська
68. Лаконос канадський
69. Ліщина звичайна
70. Мак дикий
71. М'яточник бур'яновий, чорний
72. Миколайчики сині
73. Мильнянка лікарська
74. Мишій зелений (чумиза)
75. Молочай городній та кипарисовидний
76. Морква дика
77. М'ята польова
78. М'ята водяна
79. Нетреба колюча і звичайна
80. Незабудка польова
81. Остудник голий (грижниця гола)
82. Оберна широколиста (смілка)
83. Оман британський і великий
84. Осот городній
85. Оман британський
86. Омег водяний
87. Омела біла
88. Огірочник лікарський
89. Огірок пирскач
90. Нагідки лікарські
91. Парило звичайне
92. Пірій повзучий
93. Повитиця європейська
94. Подорожник (всі види)
95. Полин гіркий
96. Полин звичайний
97. Пасльон чорний
98. Підбіл звичайний
99. Перстач гусячий
100. Перстач сріблястий
101. Підмаренник чіпкий
102. Реп'яшок пряморогий
103. Ріжки житні
104. Рижій дикий
105. Робінія звичайна (акація)
106. Розрив-трава дрібно-квіткова.
107. Розхідник голий (собача м'ята)
108. Ромашка лікарська
109. Ромашка без'язичкова
110. Рутка лікарська
111. Синяк звичайний
112. Сокирки польові
113. Соняшник смітниковий
114. Суховершки звичайні (чорноголівка)
115. Суріпиця звичайна
116. Сухоребрик лікарський
117. Суховершки звичайні (чорноголовка)
118. Талабан польовий
119. Татарник звичайний (чортополох)

120. Терен звичайний
121. Термопсис ланцетовидний
122. Топінамбур (земляна груша)
123. Фіалка польова і триколірна
124. Хамеріон вузьколистий (іван-чай)
125. Хвилівник звичайний (кирказон)
126. Хвощ польовий
127. Хміль звичайний
128. Хрін звичайний
129. Цикорій дикий
130. Череда трироздільна
131. Чина лучна
132. Чистець болотяний
133. Чистотіл звичайний
134. Чорнокорінь лікарський
135. Чорнушка посівна
136. Чорношир звичайний
137. Шавлія ефіопська, мускатна, кільчата.
138. Шпергель звичайний, польовий
139. Шандра звичайна
140. Шипшина собача
141. Щавель кінський та кучерявий
142. Щавель кислий
143. Щириця звичайна, біла, лободовидна, хвостата
144. Якірці сланкі
145. Яглиця звичайна (снить).

Серед них — куці: аморфа кушова, бузина чорна кушова, бузок звичайний, глід кушовий (всі види), верба кушова (всі види), вишня кушова степова, карагана жовта, калина звичайна, ліщина звичайна, робінія звичайна (акація), терен (слива дика), шипшина собача.

Як бур'яни поширені по території України?

Більшість бур'янів, поширених в Україні, належать до аборигенової флори. Деякі з них — пирій, кропива, лобода, лопухи, подорожники, щириця та кульбаба — ростуть по всій Україні як космополіти, інші — в окремих ґрунтово-кліматичних зонах та підзонах.

Залежно від агроґрунтового та кліматичного поділу, характеризують забур'яненість території України по зонах: Полісся, Лісостеп, Степ, Крим степовий, передгірний і гірський, Прикарпаття та Закарпаття.

Часто в книжках з інформацією про лікарські трави автори позначають, в якій саме зоні зростає та чи інша рослина, а яке це місто чи область, читач не завжди може зорієнтуватися. Тому

звернемося до енциклопедично-го словника й чітко зазначимо, які області або міста знаходяться в цих зонах.

I. ПОЛІССЯ розташоване на захід та північ від Київщини. Полісся ділиться на Правобережне (відносно річки Дніпро) і Лівобережне, а також Західне Полісся.

До Західного Полісся (переважно ліси) відносяться регіони приток Дніпра: річок Прип'ять, Стир, Горинь, Слуг, до яких входять західні частини Луцької та Рівненської областей.

У Правобережному Поліссі знаходиться територія притоку Дніпра річки Тетерів, на якій розташовані західні частини Київської та Житомирської областей.

Лівобережне Полісся займає територія притоку Дніпра річки Десна, в яку входять Чернігівська область та північна частина Київської області.

II. ЛІСОСТЕП займає майже всю центральну частину України. Лісостепа займають найбільшу площу України, які тягнуться із заходу на схід та південь.

1. Волинський Лісостеп займає південь Луцької області.

2. Правобережний Лісостеп займають Хмельницька, Вінниць-

ка, Черкаська області, а також південь Житомирської, Рівненської областей, та північна частина Кіровоградської області.

3. До Лівобережного Лісостепу відносяться Сумська, Полтавська області та схід Київської області.

III. ЛІСИ — Прикарпаття. Починаючи з Львівської області й далі на захід розташовані лісові регіони. Львівщину займають так звані Ростоцько-Опільські ліси. Івано-Франківську область займають Прикарпатські ліси.

Ужгород — Закарпатські ліси і Карпатські ліси в горах.

IV. СТЕПИ займають південно-східну частину України. Починаючи з Дніпра, ліси відсутні. Тут також степ, поділений на Лівобережний і Правобережний відносно річки Дніпро. Степи тут злаково-лучні.

1. До Лівобережного злаково-лучного Степу входять лівий берег Дніпровської області та Запоріжжя.

2. До Правобережного злаково-лучного Степу — правий берег Дніпровської області.

V. На Півдні України — чисті злакові Степи.

1. У Правобережний злаковий Степ входять Миколаївська, Херсонська, Одеська області.